

ȘCOLA ȘI FAMILIA

FOLIA PENTRU PĂRINȚI ȘI ÎNVĂȚĂTORI.

ESE DE DOUË ORI PE LUNĂ.

Redactori: *Ioan Popca și Andreiu Bârseanu.*

Abonamentul: Pentru Austro-
Ungaria pe an 3 fl.; pe 1/2 an 1 fl. 60 cr.;
pe 1/4 an 1 fl. — Pentru România pe an
12 lei; pe 1/2 an 5 lei.

Abonamentele se fac la admi-
nistratorul foit Ión Harju. În Braşov. —
Manuscrisurile se trimit unuia dintre re-
dactorii tot în Braşov.

Cuprinsul: În aer liber! — Copiii încă se fac odată omeni mari. — Din con-
vorburile unei mame. — Afacerile școlare în sinodul arhidieceșan din Sibiu.
Căntece de primăvară. — Bibliografie. — Diverse.

In aer liber!

Primăvara cea verzie
Cu coșta aurie
Mi-a sosit voios în țară,
Drăgulița primăvară!...

Alecsandri.

Când bătrâna iarnă este învinsă, când întrégă natura
se pătrunde de o nouă viață, când lunca se împodobesce
cu drăgălașe flori și cu iarbă verde și môle ca mătasea,
când prin codrul desamorțit se aud din nou voioșe ciri-
piri, érá sórele străluce falnic pe un cer limpede ca la-
crima și albastru ca cel mai frumos safir, pieptul ome-
nesc este cuprins de un dulce neastêmpêr, speranța și
dorința de viață străbat învingătoare chiar și în inimile de
jumătate amorțite.

Mic și mare, ténêr și bătrân, cu toții se grăbesc a
părăsi întunecóșele locuințe, și a eși afară, sub cerul liber,
în marea casă a lui Dumnezeu, plină de o fermecătoare
lumină și de o dulce căldură. Chiar și moșucéguł gârbo-
vit de gréua povară a anilor, se têrêșce, sprijinit de cârja
sa, până atară pe prispă, séu pe lavița din fruntea casei,
érá pruncul din fașă, purtat cu îngrijire în brațele mamei
sale, suride vesel, și cu mânușitele-l drăgălașe caută să
prindă mândrele rațe, ce desmierdă obrajii săi de tran-
dafir.

„Afară, afară cu toții, ca să admirați comorile de frumuseți ale bunei naturi și să vă bucurați de bogatele daruri ale primăverii!“, se pare, că dice un tainic glas în pieptul nostru, și fiecare se grăbește să dea ascultare acestui glas, fiecare se grăbește a lua parte la serbarea reîntôrcerei încântătoarei feciore „cu costița aurie“, după cum o numește poetul.

Și pe când o lume întregă scribează și se bucură, pe când fericirea străluce în ochii fiecărei făpturi stăpâne pe capul său și pe voința sa, pe atunci în cele mai multe locuri într'o casă adese-ori nu tocmai atrăgătoare, într'o casă de multe-ori puțin luminată, cu grindile aședate așa de jos, încât îți pare, că acum, acum se vor dărâma și te vor strivi sub greutatea lor, o cetăț de vre-o cinci-șase, șase-șapte de copii și de copile șed îndesuiți, în tocmai ca sardinele într'o cutie, pe niște bănci învechite și înegrite, și aruncă din când în când duioase căutături spre ferestra plină de praf, prin care se zărește un petec albastru din luminată și nemărginita boltă a cerului.

Sărmane ființe!... Ce ați păcătuit voi, ca să fiți lipsite de libertatea voastră; ce ați păcătuit, ca să fiți înlănțuite în partea cea mai frumoasă a zilei, în tocmai ca robii osin-diți la galere, de niște scânduri tocite și prăfuite?...

Mal încet!, mi se va dice; aicea este școlă, aceștia sînt școlari și școlarițe, temelile lumii viitoare, cari se înarmază cu cunoștințele de lipsă pentru lupta cea mare și grea, ce se numește viață.

Dar ôre numai în școlă se pôte face această înarmare, numai între pereții afumați și împrăfoșați ai ei se pôte câștiga învățătura, această comoră, din care avem să ne ajutam în întregă viața noastră?

Negreșit, că nu; va trebui să recunoșcă ori și cine. Învățătura se pôte împărtași tot așa de bine, și încă cu mult mai bine, afară, sub cerul liber, din uriașa carte a naturii, ale cărei nenumărate pagini sînt pline de preceptele cele mai adêneci și mai folositoare.

Adevărul acesta nu va fi combătut de nimenea, și cu atât mai puțin de aceia, cari sînt însărcinați cu crescerea tinerimei, dară cu toate acestea de câte ori se pune el în aplicare, de câte ori învățăceii sînt conduși la izvorul cel mai curat al științei, la izvorul, ce nu va seca nici odată?

Cu toți trebuie să recunoștem, că rar de tot, cu mult mai rar, de cum ar trebui să se întemple.

Causa de bună seamă nu poate fi alta, decât lăsatărea fire omenescă, care de multe-ori trece cu vederea chiar și lucrurile cele mai însemnate, și care, preocupată de moment, de multe-ori dă uitării chiar și principiile cele mai sfinte, chiar și îndatoririle cele mai de căpetenie.

În chipul acesta se face o mare greșală în educațiunea școlară; atențiunea elevului se depărtează dela calea sa naturală și totodată puterile lui sufletesci perd tot mai mult din prospețimea lor.

De această greșală să căutăm a ne feri cât se poate de mult.

De câte ori ne este cu putință, să liberăm pe școlarii noștri din nădușitorul aer de clasă și să-i conducem afară, pe dealurile înverzite, sîm pe câmpia plină de sîmănături, unde să continuăm și să întărim instrucțiunea împărtășită în clasă. Aicea în aer liber, în mijlocul naturii vii, se poate face adevărata intuițiune; aicea deosebitelile lucruri se pot asemăna și se pot urmări în toate dezvoltările lor.

„Uitați-vă, copil, la planta acesta; vedeți ce formă are ea, din ce părți minunate este alcătuită și cum se dezvoltă din zi în zi tot mai mult... Uitați-vă la fluturele acesta, la gândacul acesta, și vedeți, cât de gingaș e trupșorul lui, cum îi sînt așezate aripioarele și câte sînt la număr piciorușele, cu care ne apasă la deget, ca să potă scăpa din mîna noastră. . . . Auziți voi drăgalașa cîntare a păserelei de pe ramura aceluia măceș încărcat de flori?”

Sciți voi, cum se numește aceea păsărică, și cum sînt ouăle ei? Mai auziți-ați voi vre o dată o pasăre, care să fi cîntat așa de frumos ca acesta?... Dar colo, după acele dăburî, vedeți voi un vîrf înalt și stîncos, ce pare că atinge frumoasa albăstrime a cerului? Cum se numește muntele, de care se ține acel vîrf, și în ce parte se află el dela noi?... Și acum, după ce ați văzut aceste tóte, sciți voi cine este ziditorul lor și cine vî dá vouă putere, ca să vî puteți bucura de ele?... ..

O asemenea lecțiune este plină de viață, se preface la moment în carne și în sînge, și nu obosește aprópe intru nimic spiritele copiilor. Ceea-ce în școlă nu vei pute face, să se înțelégă cum se cade, într'o oră întrégă, în natura liberă, sub cerul liber se va întipări în sufletele școlarilor tîi în câte-va clipite.

Dar pe lângă cástigul acesta intelectual, elevii tîi vor cástiga fórté mult și în privința dezvoltării lor trupesci. Fețele lor nu vor mai fi galbejite, ci roșii ca bujorul; plumănilor și piepturile lor se vor mări, mușchii lor se vor întări, și astfel vei avé tot-déuna împrejurul tîu o cétă veselă și plină de viață, nisce copil, la cari cu drag vei pute să privești.

Sé înțelege, că spre scopul acesta pe lângă lecțiunile, ce le vei ține afară, sub cerul liber, vei întocmi și câte-va jocuri potrivite pentru băieții și băiețele, ce te însoțesc, și când vei porni spre casă, îl vei pune să întoneze cu toții un cîntec vesel, pe care l'ai învățat cu el mai înainte. —

Și să nu se créda, că asemenea excursiuni, asemenea lecțiuni și preumblări sînt de lipsă numai pentru copilul din orașe, unde aerul este mai puțin curat și unde mîna omenescă a alungat natura neinfluițată în depărtări de multe ori destul de mari. Nu, ele sînt tot așa de lipsă și pentru copilul țeranilor noștri, al sâtenilor noștri, cari trebuie deprinși din vîrsta cea mai fragedă a nu privi natura numai ca pe o vacă de muls, ci în prima linie a

vedé într'ênşa pe marea și buna noastră învățătoare și povățuitoare.

In aer liber! așa-dară, de câte-ori ne iartă împrejurările, și să fim siguri, că de câte-ori vom întocmi vre-o excursiune ca cele amintite în rândurile de mai sus, vom face un bine școlarilor noștri, ér' nouă o mare ușurință.

A. Bărseanu.

Copiii încă se fac odată ómenii mari.

Cuvânt rostit de părintele Vasile Voina în biserica Sf. Nicolae din Brașov

În istoria vieței lui Isus aflăm o mulțime de expresiuni, care se reduc la prunci, și care ne arată cu ce ochi îi privia el, și cum cerea ca să fie priviți și de alții.

„Lăsați pruncii să vină la mine, că a unora ca acestora e împărăția cerurilor!“ „Cine primesce pe unul din acești mai mici, pe mine mă primesce!“ „Cine va face vre un rău la unul din acești mici, mai bine ar fi lui să-și lege de gât o pétră de móră, și să se arunce în mare, unde va fi mai adâncă!“

Tóte aceste expresiuni ale lui Isus ne arată, că copiii în ochii lui aveau un mare preț, și că cu deosebire pentru viitor își pronútea mult dela ei, dacă vor fi crescuți și învățați, după cum se cuvine.

El privia pe prunci ca pe simburele de sémênță, carele avea să transplanteze și mai departe împărăția creștinăscă, și cugeta, că aceștia se vor face cu timpul mai buni și mai vrednici creștini, decât cum erau cei crescuți.

Isus scia bine, că e greu să scoți pe ómenii crescuți din ideile, credințele și obiceiurile, cu care au îmbétrânit, și că e cu mult mai ușor să influințezi asupra minții și inimii celor mici, ale căroră suflete sânt ca céra cea mólé, pe care ușor poți imprima ori ce; scia mai departe, că precum cel crescut ținea cu tárie la convingerile lui, tot astfel va ține și cel mic, când va fi mare, la impresiunile, ce și le-a câștigat în copilărie.

Pentru aceea Isus nu se descuraja, când vedea, că învățăturile lui nu aveau mare trecere la cei mari, că-i își cugeta: Ceea-ce nu succede la cei mari, va succede la cei mici, și când vor cresce aceștia, se va întêmpla aceea,

ce prin părinții lor nu s'a putut întâmpla. Isus așadară în pruncul ce i se aduceau, sau venia în la el, nu vedea numai pe copilul cel mic și fără nici o însemnătate, cum erau atunci, ci el vedea în el pe bărbatul, care avea să formeze némul omenesc viitor; căci scia, că *copiul încă trebuie să se facă ómení mari.*

I.

Da într'adevăr din copil încă trebuie să se facă ómení mari. Din pruncul se vor face la timpul său bărbați și părinți de familie, din copile femei și mame de familie. Ceea-ce astăzi e lumea cea mică, va fi odată lumea mare, și în copilul, ce-l vedem astăzi înaintea noastră, vedem totdeodată și generațiunea viitoare, care va ocupa locul celui de azi și va umplé golul, ce va rămâne după generațiunea de azi. Uitându-ne la copilul de azi, trebuie să șicem: aceștia vor fi viitorii cetățeni, ale lor vor fi odată casele noastre, pământurile noastre, cu un cuvânt tot ce numim al nostru. Din ei se vor face odată preoți, învățători, neguțători, meseriași, muncitori ș. a., cu un cuvânt ceea-ce noi sîntem azi, vor fi odată copiii noștri.

Atâta putem ști, dar care și câți din ei vor trăi, ca să se facă ómení mari, asta nu o putem ști.

Din copil se fac ómení mari, și prea adese-ori astfel de ómení, cum noi nici n'am fi creșut.

În lume sînt ómení mari și ómení mici, după poziția, ce o ocupă în societate. Copilul de azi, carele după născerea lui, după împrejurările în care trăește, e nebăgat în seamă, poate să se facă un om însemnat, vădit, avut său învățat. Toți ómení mari au fost mai întâiu copil, și prea adesea lumea nu se aștepta, ca să iasă din ei ceea-ce a eșit. Și precum s'a întâmplat cu ei, tot asemenea se poate întâmpla cu aceia, care azi sînt copil. Veți biue, că nu se vor face din toți ómení mari, dar de bună seamă se vor afla unii între ei, care vor fi ceva mai mult ca ceilalți, din care va eși ceva mai deosebit ca din alții, și poate că nu aceia, care sînt din o familie mai bună său mai alésă, ci chiar aceia, despre care nici nu ne-am fi temut.

Câte odată putem chiar conchide din însușirile copiilor, ce are să iasă din ei, dar de forțe multe ori te surprind, te pun în mirare întâmplările sorții.

Când fiica lui Faraon a găsit pe *Moise* aruncat pe Nil, de bună seamă, că nimeni n'ar fi gândit, că acest copil găsit va deveni odată un om așa de mare. Când pruncul *David* pășcea turmele sale și se ocupa cu aruncatul cu praștia, nimeni n'ar fi eugetat, că aceea praștie îi va pregăti calea către tron, și că dintr'un păstor se va face un rege atât de puternic.

Din copil se fac oameni mari, și precum cresc ei trupește, tot astfel cresc cu ei și însușirile lor sufletești, aplecările, obiceiurile, facultățile lor, și cam de ordinar cu ce se învață omul la tinerețe, face și la bătrânețe.

E adevărat, că nu totdeauna ceea-ce observi la copil, se păstrează și pentru bătrânețe, căci pot veni împrejurări, cari să'l facă pe copil să ia alt drum, dar cam de regulă baza, temelia, rămâne aceeași, de și forma din afară e schimbată.

Ca bărbați e adevărat, că ne ocupăm cu alt ceva, cu alte lucruri, decât cum ne ocupăm ca copii; dar modul și chipul, cum ne ocupăm, rămâne același și în mare ca și în mic.

Din copil, pe cari îi vești, că cu jucăriile lor, cu toate lucrurile lor observă o bună rânduială, cam de ordinar es bărbați, cari vor fi cu rânduială în afacerile lor.

Din copil, pe cari îi vești, că în jocurile lor cu alți copii, le place să poruncască, să stea tot în frunte, vor eși cam de ordinar bărbați, cărora în crezul, unde se învârtesc, le va plăce, ca ei să dicteze, să dea sfaturi, să fie cel dintâi.

Din acei copii, pe cari îi vești de mici, că le place să se târguiască, să cumpere, să schimbe, vor eși mai târziu oameni cu talent la afaceri neguțătorești.

Și astfel e cu toate însușirile; cresc și ele cu copiii și îl însoțesc pe copil, până ce devine bărbat.

II.

Așadară, dacă copiii încă se fac oameni mari, urmăzând mai întâiu, că nu trebuie să-i desconsiderăm, ci din contră să fim cu mare băgare de seamă la toate faptele lor.

„Sunt copil!,” auți de multe ori dîcîndu-se, și prin această și se dă să înțelegi, că nu trebuie să pui mare preț pe ceea ce vorbesc, pe ceea ce fac copiii. „Sunt copil!,” auți

dicându-se, când cineva voește să desvinovățească faptele, vorbele rele ale copiilor. Da, sînt copil, dar din copil sî fac ómeni mari, și când vor avé ca bărbați aceste greșeli, cu ce le vom desvinovăți?

Sau crede cine-va, că aceste greșeli, aceste rele apucături sî vor perde ele de ele, când vor crește copilul? . . De bună sémă că nu, ci din contră cu cât crește copilul, vor crește și ele.

Copilul de astăzi vor fi odată concetățeni cu noi. Dacă ei ca copil au apucături rele: sînt leneși și risipitori, iubitori de cértă, fără inimă, pisinătareți, lacomi ș. a., ce fel de cetățeni, de tați, de mame de familie, de vecini, de prietini vom avé în ei mâne poimâne, când vor fi și ei mari?

Căci greșelile acestea, însușirile acestea cresc cu ei, și după cum am spus mai înainte, ce învață omul la tinerețe, face și la bătrînețe.

Precum însă nu trebuie să perdem din vedere însușirile rele, tot astfel trebuie să fim cu luare aminte la însușirile cele bune ale copiilor. Pe acestea trebuie să le îngrijim, să le cultivăm chiar ca pe un pom tînér, de soiú bun, care face póme nobile.

Sînt mulți, cari nu vor să bage în sémă bunele însușiri și aplecări ale copiilor, pe când ar trebui să aibă și asupra acestora mare grijă, căci ele sînt nisce semne ale prevedinței, prin care sîntem făcuți bágători de sémă, că ce trebuie și ce putem face din copilul nostru. Luând aceste semne în considerare, atunci de bună sémă vom face din copilul nostru ómeni mai vrednici, decît când la creșterea lor n'am lua în considerare aplecările lor, ci am dispune de ei după placul nostru.

Cu multa bágare de sémă trebuie să fim și *la faptele și vorbele noastre în fața copiilor*; să nu ținem pe copilul, cari ne privesc faptele și ne ascultă vorbele, ca pe nisce martori fără nici o însemnătate. Să ne păzim ca de foc, ca copilul să nu audă și să nu vadă lucruri, ce ar trebui să le rămână necunoscute.

„Ia sémă, că te aud copilul!“ auți dicénd pe cine-va, când vre unul vorbesce nisce vorbe, pe care n'ar trebui să le audă copilul. „Aș!“ rêspondе altul. „Sînt copil; ce pricep ei?“, și nu sî sfiesce a continua cu astfel de

vorbe. Copilul însă le aude, începe a le pricepe, și sfârșese prin a le învăța.

„D-zeu să ne ierte!“ auzi dicând pe alții. „Vorbim vorbe rele, vorbe urite; dar ce să facem? . . . Avem copii, curi ne năcăjesc; sîntem siliți să vorbim vorbe rele!“

Dar tocmai fiind-că ai copii, trebuie să te p-zesi de vorbe rele, căci copilul nimic nu învață mai ușor, decât ce-l rău; își însușește vorbele rele, și prin această se sêlbătăcesce, și mîne-poimîne, când îl mai arunci vorbe rele, îți răspunde și el cu asemenea vorbe.

„N'a avut parte de copil bun!“ istorisese altul. „Auzi, că și înjură părintii, ba chiar a sărit să-l bată!“ Sînt ticăloși astfel de copii, dar totodată și nefericiți, căci să ne întrebăm: da ă avea o creștere mai bună, făceau ei ôre astfel de lucruri?

Să ne inchipuim o familie, al cărei cap, din nenorocire, nu e la înălțimea chemării sale.

Deprins la o viață destrăbălată, tatăl de familie nu și implinesce datoria. Ceea-ce câștigă, risipește cu ușurință, de ôre-ce e dat, de pildă, băturul. Soția lui îl așteaptă sêra, ca să aducă pâne copiilor, êr' el în loc de pâne vine cu capul plin. Femeia începe a plînge, a sê văera, êr' bărbatul începe să injure cerul și pămîntul. În cele mai multe casuri cêrta sê sfârșese cu bătaie.

Bieții copii le vêd tôte acestea și stau ghemuiți de frică. Plîng și scot strigate de durere, când o vêd pe mama lor bătută. Dară de cîte ori nu auzim, că n'a fost de ajuns bătaia, ci biata femeie a fost silită să fugă din casă în mijlocul iernei cu copiii în brațe, și să pândescă la feréstră, tremurând de frig cu copii cu tot, — căci în spăuma ei nici n'a mai avut timp să-l îmbrace — și numai după-ce a adormit bărbatul, să cuteze să între în casă.

Astfel de scene sê repetéază din nenorocire destul de des. Biata femeie se plînge neconținut pe sine, dar mai mult își plînge copiii, și de multe ori, când îi drăgostese după o astfel de s'enă, ca să le mai trecă spăima, dice în auzul lor: „Săraci copii! . . . Mai bine eia să nu vê fi născut, decât să aveți un astfel de tată ticălos!“

Sub astfel de impresiuni cresc copiii mari. Tatăl lor nu le dice nici o vorbă bună, ci numai rele, căci privește în ei o sarcină; copiii pe de altă parte vêd în părintele lor un tiran.

Și apoi să ne mirăm, când auzim întâmplări ca cele amintite mai 'nainte, când copilul s'a'n purtat rău față de părinții lor, le a'u d'is vorbe rele, se'u chiar a'u cutezat să ridice mâna asupra lor?

Fie plântată în inima copiilor dragostea către părinți cât de tare, tot părinții o pot scôte prin purtarea lor cu rădăcină cu tot.

O mulțime de astfel de pilde s'ar puté aduce, din care se vede, că decă a'u eșit copilul rău, pricina de căpetenie o p'ortă părinții, căci copiii n'a'u putut să învețe dela el nimica bun.

Față de copilul străin încă trebuie să ne purtăm cu bunăvoință și cu cruțare. Timpul, ce ne desparte de copilul de astăzi, iute trece, și pe copilul de azi, mâne-poi-mâne îl vedem cetățeni ca și noi, ne întâlnim cu el preste tot locul în viața noastră, avem de a face cu el. Si mulți din acești copii pot deveni ómeni cu poziție mai înaltă decât noi. Ce mângâere va fi pentru noi, când ne vom aduce aminte, că pe acest bărbat, când era copil, l'am tratat bine; și ce rușine ne va fi, când ne vom aduce aminte, că din contră am tractat rău cu el?

Așa-dară băgători de seamă să fim asupra copiilor, atât la faptele și aplicările lor, precum și la faptele și vorbele noastre față cu ei. Dacă vom îndrepta ce-i rău în el, și vom nutri ce-i bun, atunci plângerea generală, că lumea se face tot mai rea, va înceta; căci la stricarea lumii viitoare în cele mai multe casuri, noi cei crescuți sântem pricina, căci lăsăm, ca copiii noștri să se facă mai răi, și nu căutăm să nutrim, să desvoltăm însușirile lor bune, aplecările, ce le-a sădit Dumnezeu în frageda lor inimă!

Din convorbirile unei mame*).

I. Respectul față de biserică.

Nu vin să vă în o conferință ca acelea ale doctorului Felix**), amicil mei: Așa ceva nu mi-aș permite. Am cerut numai dela directorul vostru permisiunea de a vorbi câte odată cu voi, ca cu copiii mei, căci aici vă consider pe toți ca pe ai mei; și dacă câte odată v'am părut aspră, m'am arătat astfel numai în interesul vostru. Credeți-mă, că mi-ar fi mult mai ușor și mai plăcut de a'mi atrage iubirea voastră, iertându-vă toate greșelile; însă voi știți bine, că mamcele, care își răsfață copiii, îi iubesc tare, fără îndoială, dar îi iubesc într'un mod nepotrivit, pregătindu-le prin acesta o viață plină de desamăgiri.

Am dorit, să vă vorbesc din când în când despre educațiune și morală, pentru-că aceste ramure sunt prea neîngrijite în școle.

Intr'adevăr, copiii mei, am puté împărți pe om în trei părți mari: în corp saū materie, în spirit saū inteligență și în inimă saū sentiment.

Cei vechi au înțeles acesta înaintea noastră. Dând totă autoritatea celor bătrâni, ei deprindeau tinerimea de timpuriu a urma sfaturile și exemplele celor mai cu experiență.

Voi știți de asemenea, ce rol însemnat li s'e da esercițiilor corporale la Greci și la Romani; instructorii noștri în toate privințele. Nu vă voi reaminti toate jocurile întocmite de ei pentru de a face să se prețuiască puterea, agilitatea, iuțela în alergări etc.

Aceste jocuri, care erau adevărate s'rbători naționale, erau puse sub protecțiunea deilor; și după cum vedeți, omeni șciau de

*) Traducem câte-va părți din scrierea »*Simplex causeries d'une mère*« de »*Kajna*«, despre care am amintit în numărul dinlăun al acestei foii. Nu ne îndoim, că ele vor interesa, mai cu seamă prin modul lor de tractare, pe cititorii și cu deosebire pe cititoarele noastre. Scrierea, despre care e vorba, este precedată de următoarele rânduri:

Elevilor dela liceul Sf. George!

Dedicându-vă această mică colecțiune, amicil mei, nu fac alt-ceva, decât vă reînăpoez aceea ce este al vostru. Interesul, ce'l am față cu voi, mi-a dat idea acestor mici convorbiri. Eu puține știu, copiii mei, eu nu știu mai nimic, fiind-că nu cunosc nici pedagogia, nici prosodia, nici arta de a vorbi, și nici arta de a scrie; dar voi sunteți camerați ai fiilor mei, și v'am vorbit ca însuși copiii mei. Primiți dar aceea ce este al vostru, éra familiile voștre să fie îndulgente față cu mine!

Red.

***) D-rul Felix este un distins profesor la facultatea de medicină din București și totodată membru al Academiei române.

pe atunci, că trebuie un corp sănătos pentru de a adăposti un spirit sănătos.

Aceia dintre voi, cari știu latinesce, ar dice: *Mens sana in corpore sano.*

Cu cât câmpul cunoștințelor deveni mai întins, preocupățiunea de a îndopa pe copil cu știință deveni asemenea atât de mare, încât absorbă totă îngrijirea necesară dezvoltării corporale și morale.

O reacțiune se face în timpul de față: nu numai că gimnastica și scrima se bucură din nou de privilegiile de mai înainte în școală, dar vedem, că cursuri de igienă înlesnesc acuma pe fiecare a înconjura cauzele foarte multor bôle.

Remâne partea morală, inima, de care nu ne ocupăm, pot dice, de loc, pôte că din cauză, că se lasă această sarcină în grija familiei.

Dară voi nu sînteți împreună cu părinții voștri, decât foarte puțin.

Ei înșiși nu mai au obiceiul de a citi în inima voastră ca într-o carte deschisă, și cine știe, dacă nu trec de multe ori cu vederea greșelile voștre, pentru ca să nu vă dojenescă puținele zile, pe care le petreceți în sinul familiei voștre!

Voiți căuta așadară, copiii mei, de a vă întreține prin convorbiri familiare despre diferite puncte, care fac parte din educațiune și din morala adevărată, pentru ca inima voastră să se desvôle deodată cu spiritul vostru.

Grădinarul ia un mărăcine pentru de a altoi rosele sale cele mai frumoșe. Voiți încerca de a face și eu ca el, micii mei măceși, pentru ca să deveniți podoba familiilor voștre și mai târziu, pôte, mândria țerei voștre.

Astăzi voiți da rënd unui sentiment, care este așa dicënd tatăl tuturor celorlalte.

Respectul.

Respectul este un prinos, pe care îl aducem noi superiorității altuia.

Cine este mai presus decât toți în această lume?

— Ați spus'o: Este Dumnezeu.

Incepem așadară cu respectul ce'l datorăm lui Dumnezeu, preotului, ca servitorul său pe pământ, și bisericei.

De când lumea e lume, omul a simțit trebuința de a avé o credință, și am puté asemăna viața cu o prăpastie, pe care o trecem fiind susținuți de o balanță, ale cărei extremități se cheamă: *credință, speranță*. Nimeni așadară, copiii mei, n'are dreptul de-a

atinge credințele religioase ale altuia, fie acesta adoratorul sôrelui, al lunii sau al unui simplu chip cloplit.

Obicinuiți-vă a considera ori-ce religione ca un sprijin sacru, pe care generațiunii întregi l'au moștenit din tată în fiu. Având preotul un caracter religios, voi îi datorați stimă și considerațiune, de ori-ce biserică s'ar ține el.

Dacă s'ar întempla să întâlnești vre unul, care nu și împlinesce datorile sale — și s'ar puté întempla acésta, copiii mei, căci datoria pentru omul, care pregătesce pe alții, devine grozav de prăpăstioasă, și câte-odată piciorul lunecă; — dacă întâlnești pe vre-unul ca acesta, nu țițești: religiunea e rea, ci țițești: este un spirit debil. Compătimiți-l; nu-l condamnați.

Presupun, că știți cu toții, ce purtare trebuie să aveți în biserică, căci altfel mai bine ar fi să rămâneți acasă, unde nu scandalisați pe nimeni.

Cu același respect trebuie să intrați în ori-ce locaș consacrat lui Dumnezeu, și să vă supuneți, pe cât se pôte, la datinele, ce vedeți că se folosesc acolo: să vă sculați, când se scôlă toți, să ingenuchiați, sau cel puțin să rămâneți în picioare cu respect, când vedeți pe alții ingenuchind.

Aceste sânt semnele esteriore, independente de dogme, care forméză, așa țițend, ceremonialul religiunilor.

La noi și la catolici, precum și la cele mai multe secte protestante, ômenii își descoper capul în casa lui Dumnezeu.

La Israeliti din contră ômenii staă cu pëlăria pe cap, și același obicei există la o sectă protestantă, la *quakeri*. Mohamedanii vă vor face să vă scôteți încălțăminte și să încălțați pantofi, pentru a nu murdări moscheele lor cu praf necurat.

În fine ori-cât de stranie ar puté să ni se pară o datină sau alta religioasă, ar fi fôrte nepotrivit, să o criticați sau să rîdeți de ea înaintea unei persoane din aceea țără sau de aceea religione, căci în modul acesta fiecare ar puté să măsoare cu aceeași măsură.

Adaug, că ați da o dovadă de prostie și de rea creștere, căci cea mai mare parte din obiceiurile usitate în ceremoniile religioase își trag originea din cea mai adâncă anticitate, și sânt ca un fir nevêdut, care a unit pe ômeni în decursul secolilor. Vê voiă cita de pildă banul ce'l punem în sicriu, și care nu este altceva, decât obolul lui Caron.*) Vinul, pe care îl vêrsăm pe morminte, și coliva le aflăm în scrierile lui Omer și lui Virgil.

*) În mythologia greco-romană Caron era bêtăranul luntraș, care trecea sufletele celor rêposați peste riul Styx. Pentru acéstă slujbă fiecare umbră trebuia să-i dea câte un ban.

Ómenii mai învățați decât mine v'ar explica formele simbolice ale botezului nostru și ale cununilor noastre.

Răpirea prefăcută a miresei la țără reproduce cu o fidelitate rară răpirea Sabinelor, și aci fac o mică parentesă, pentru ca să vă spun, că omul din popor, țeranul este cel mai bun ajutor al învățatului, de óre-ce el este îngrijitorul fidel al tradițiunilor religioase celor mai vechi, al tradițiunilor de moravuri și de datine. In fine tot el este acela, care cu toate invasiunile limbilor streine, păstrează vechile proverbe, cuvintele pitoresci, precum și formele clasice ale unei limbi primitive.

Revenind la formele religioase, Israelitul aú în cultul lor datine frumoase și mișcátore, intocmai ca pe timpul lui Moise.

Catolicii nù asemenea obiceiuri, care datéză din cele dintâi zile ale Creștinismului. Așa d. e. spălarea picioarelor sêracilor, pe care o face însuși papa în Joia verde, spre aducere aminte de Isus Christos care a dat prin acesta învățaceilor sêi prima lecțiune de umilință creștinescă.

Cele mai multe popóre își împodobesc bisericile pentru a slávi divinitatea, tocmai cum împodobim noi casa noastră, când voim a primi cu demnitate pe un óspe. In bisericile din Spania se ved madone îmbrăcate bogat și împodobite. Nu numai că sunt încercate de bijuterii frumoase, dar li se așeză părul în mod artistic, și li se coloréză obrazul cu roșu. Lucrul acesta póte páre ridicul, și cu toate acestea ar fi o mare necuviință de a lua în rís pe aceia, cari sânt legați de el printr'o credință nevinovată.

Protestanții se închină între patru páreși goli, dicând, că n'aú trebuință de tãmâie, de fáclii și nici de pompă pentru de a'și în-nálța inima. Noi ne mărturisim pécatele la un preot, spre aducerea aminte de cele díse de Christos: „Cele ce le veți ierta pe pământ, iertate vor fi și în cer.“ Protestanții și-au ales de tribunal suprem pe judecátorul desávêrșit a celor mai mici gândiri ale noastre; ei își mărturisesc pécatele înaintea consciinței lor și sânt mai aspri față de ei însiși, decât ar fi preotul, căruia l-a încredințat Dumneđeú să ierte pécatele aceluia, care se pocăesce.

Preotul catolic n'are dreptul de a se căsătorii, pentru că el se consacră lui Dumneđeú.

Preotul nostru și preotul protestant pot fi familisti, pentru de a da exemple de virtuți casnice, și pot lua ca ajutor o femeie la opera lor de caritate.

Sânt datine opuse, după cum vedeți, care însă în toate casurile aú scopuri bune.

Ma! bine este prin urmare de a căuta totdeauna explicațiunea sa și originea lucrurilor, și nu de a le vorbi de rău, sau de a rîde de ele prostesce.

Nu scii, cât de mult trebuie să vă păziți de orî-ce critică religioasă.

Nu judecați despre un lucru, decât după ce ați căutat cauza, și, deși veți găsi forme diferite în religii, veți vedea, că în fond ele purced toate din același sentimente: *Iubirea de Dumnezeu și silința de a face bine.*

Etă dar pentru ce orî-ce religii, fie creștină, mosaică, mahomedană sau budhistă, are dreptul să pretindă respectul oamenilor.

Intr'una din zile întrebați pe unul din voi, care este religia sa și-l vedeți că-mi răspunde cu sfială, că se ține de religia mosaică.

Copiii mei! Incă odată vă spun: *tote credințele sînt respectabile.* Să afla credincioși răi; nu există însă credință rea.

Nu vă fie rușine nici de Dumnezeu vostru, nici de tatăl vostru și nici de sărăcia voastră.

Nu este decât răul, de care trebuie să roșescă omul și să fugă.

Intrebări.

1. Ce putem dice de părinții, cari își resfață copiii?
2. Cum am pute împărți pe om, și cum desvoltați cei vechi în sistemul lor de educațiune fiecare din părțile ființei omenești?
3. Pentru ce este astăzi educațiunea inimii mai neingrijită în școle?
4. Ce este respectul, și cui îl datorăm mai întâiu?
5. Pentru ce trebuie să respectăm orî-ce religii, chiar și în formele sale esteriore?
6. Avem dreptul de a condamna pe un preot, care nu este la înălțimea chemării sale?
7. In ce biserici rămân oamenii cu pelăria pe cap?
8. Pentru ce am face rea impresiune, dacă am critica obiceiurile religioase?
9. Explicați câte-va din aceste obiceiuri.
10. Ce observări putem face asupra oamenilor dela țară?
11. Ce a voit Isus Christos să ne învețe prin spălarea picioarelor?
12. Ce se pôte dice în genere despre toate religiunile?

Afacerile școlare în sinodul arhidieceșan din Sibiu.

Unul din obiectele cele mai importante, de care s'a ocupat sinodul bisericeșii ort. orient. din Transilvania și în anul acesta, fiind școlele, ne permitem a prezenta cetitorilor noștri următoarea dare de seamă despre starea lor în anul expirat școl. 188°/₈, precum și despre hotărârile luate în favorul lor în sesiunea, despre care e vorba

I Ș c o l e l e .

În întreaga arhidieceșă sânt următoarele școle secundare:

a) *Gimnasiul (liceu) din Brașov* cu opt clase, la care au funcționat 12 profesori și care a fost frecventat de 247 școlari.

b) *Gimnasiul de 4 clase din Brad*, cu 7 profesori și 77 de școlari.

c) *Școala reală din Brașov* cu 4 clase, cu 10 profesori și cu 48 școlari.

Școle speciale:

a) *Școala pedagogică din Sibiu*, cu 7 profesori și cu 79 școlari.

b) *Școala teologică din Sibiu*, cu 5 profesori și cu 80 școlari.

c) *Școala comercială din Brașov* cu 3 clase și cu 34 școlari.

Corpul didactic este comun cu al școlii reale.

Numărul școlilor primare din întreaga arhidieceșă e de 778, dintre cari 666 au edificiul propriu, era 156 închiriate.

Numărul învățătorilor aplicați la școlile primare a fost în an. școl. 188°/₈ de 897, dintre cari 389 definitiv și 517 provizori; 272 cu pregătiri pedagogice, 198 cu cursuri teologice, er' restul de 427 cu pregătiri de clase gimnasiale seu primare. *Salarele* primite de către învățători în a. școl. trecut au fost în sumă de 155,916 fl. 80 cr.

Cultura poporului e mai favorabilă în *protopresbiteratul I. al Brașovului*, unde numărul celor ce știu ceti și scrie se urcă la 55%; mai nefavorabilă în *protopopiatul Târnavei inferioare*, unde cei ce știu ceti și scrie abia fac 2%.

Suma tuturor copiilor, cari au frecventat școala în anul școl. trecut, a fost de: 52,911 seu 67%. Mai mare a fost frecvența în *protopopiatul Brașovului I.* (90%), mai mică în *protopopiatul Câmpeni*.

Grădini de pomărit au 473 de comune bisericesci, dintre cari 261 le cultivă și 212 nu le cultivă.

Întocmiri pentru gimnastică au 274 comune bisericesci.

Arerea școlilor, cuprinsă în edificiul, pământuri, bani, hârtii de valoare, mobile etc., e în sumă de: 1,047,068 fl. 47 $\frac{1}{2}$ cr.

II. Hotăriri în favorul școlilor.

1. Relativ la cărțile și mapele oprite din partea ministrului cultelor și instrucțiunii publice sinodul a hotărît, a se însărcina consistoriul archidieceșan ca să țină cauza în evidență și totdeodată să îngrijescă, ca școlile noastre să fie toate provădute cu mape corespunzătoare, a căror lipsă este adânc simțită.

2. Dintre *cărțile intrate* la consistoriul spre *censurare* și aprobare fură admise în școlile noastre ca manuale:

a) *Geografia* pentru școlile medii de Dionisie Făgărășanu și Silvestru Moldovan;

b) *Geografia* pentru școlile populare de aceeași autori.

c) *Carte de cetire magiară* de Dr. I. Crișan și N. Putnoky.

d) *Curs practic pentru învățarea limbii magiare* de Ioan Müller.

3. Cu privire la starea slabă a culturii poporului nostru în mai multe protopopiate, s'a hotărît, ca consistoriul archidieceșan să stăruiască și mai departe cu toată energia, ca să se înființeze școle în toate comuncle, unde lipsesc; mai departe să insiste prin organele sale, ca poporul să îmbrățișeze cu toată căldura școla și instrucțiunea tinerimei; ă' la comunele sărace să le tindă mână de ajutor din sumele votate din fondurile archidieceșane, și în special din „*fundațiunea Șaguna*,” a cărei nobilă destinațiune este tocmai sprijinirea comunelor bisericesci spre scopul clădirii și înzestrării bisericilor și școlilor. Despre ajutorele acordate și distribuite în decursul anului să se raporteze proximalui sinod.

4. În privința *grădinilor de pomări* și *intocmirilor de gimnastică* sinodul a decis, ca consistoriul să stăruiască, ca aceste instituțiuni atât de folositoare, care în parte mare se ved neglese, să se înființeze pretutindeni și să se cultive.

5. În privința *înființării unei preparandii de învățătoare* pentru întreaga provincie metropolitană, conform concludului congresual din 25 Iunie 1886 Nr. 270 s'a hotărît, ca consistoriul să așternă proximalui sinod proiectul, cu care a fost însărcinat, în privința mijloacelor, din care s'ar pute forma un fond spre acest scop.

6. În cauza *fondului de pensiu*e al învățătorilor noștri populari consistoriul archidieceșan, notificând sinodului, că după comunicarea consistoriului metropolitan d.ito. 22 August 1886 Nr. 145 la reprezentațiunea așternută D-lui ministru de culte și instrucțiune publică în acest obiect încă n'a urmat nici o rezoluțiune și că

consistoriul metropolitan va reveni asupra acestei chestiuni la timp oportun, sinodul decise, a să însăreina consistoriul arhiepiscopescan, ca să nu părădă din vedere acest obicei momentos și despre eventualul rezultat să raporteze proximalul sinod.

P.

Căntece de primăvară.*)

I.

*Bine-ai venit, bine-ai venit,
Frumoasă primăvară,
Cu rațe vii, cu dulci cântări,
Cu-a florilor comoră!*

*Câmpii și munți și 'ntinsul cerii
De nouă reînteză,
Și bietul suflet omenesc
De nouă acum șperțeză.*

*Un glas voios aud goștind
In pieptu'mi și pe-afară:
„Bine-ai venit, bine-ai venit,
Frumoasă primăvară!”*

II.

*„Vine primăvara, vine!...”
Blând vestesc-un glas din ceriuri,
Și pământul ăr să face
Scump tesaur de misteruri.*

*Pretutindeni e lumindă,
Pretutindeni e viță,
Și nimica nu mai geme
Sub poterile de ghiță.*

*Ca o inimă cernită
Fost-a firea până ei...
Ca un sin plin de iubire
Adă să lăgână 'n plăceri.*

III.

*„Vine primăvara, vine!...”
Prin vâzduh s'a aușit
Și de sub zăpada albă
Dulci ființe s'au ivit.*

*Ghiocel cu trupul gingaș,
Brebenei și toporași
Și roșce viorele
Deschid ochii drăgălași.*

*Ca o mamă tinerică
Lunca veselă zimbescă,
Și-un coror de erbă verde
Copilașilor gătesce.*

IV.

*Cântă, cântă păsărică
Sus pe ramura 'negră,
Căci de-a primăverii rață
Simte-și inima 'ncălziță.*

*Mândre risuri de iubire
Ea de nouă acum scornește,
Și cântarea-i tot mai tare,
Tot mai dulce istorește.*

*Și cum cântă, ca prin farmec
Tote 'n giuru-i să trezesc...
Muguri fragedi dintr'olată
hamura împodobesc.*

V.

*Ce ved, ce ved!... Un nou omi
Cădută astă noapte,
Dar totuși nu-i, căci peste tot
S'aud roșce viore.*

*Să fie ore vre un vis,
Ce-odes ne amăgesce
Și 'n sinul blândei primăverii
De ierul ne amintesc?...*

*Nu-i vis, nu-i vis, căci iat'acum
Adie-o bore lindă...
Parfumuri scumpe ne trimi
Cireși din grădina.*

VI.

*Vino mândră, vino dragă,
Colo 'n codrul înredit,
Vin', căci timpul de iubire
Ăr în lume a soșit.*

*Moi corore blânda fire
Pentru uoi pe jus a 'ntins,
Și 'ntr'un cort mărei și vesel
Vechii arbori a cuprins.*

*Pe căruca tănuită
Noi încel ne-om depărta,
Mândre rațe furiate
Fruntea-ți vor încorona!*

A. Bărbănuș.

*) Publicate mai întâi în »Familia» din 1885.

Bibliografie.

1. **Stupăritul** întocmit cu deosebire pentru popor, pentru începători și pentru toți iubitorii de acest ram al economiei, de *Constantin Dimian*, preot în Breșcu. Brașov 1887. tip. Alexi. Un vol. în 8° cu 154 pag. Prețul 80 cr. — Abonașilor din anul trecut al foiei noastre le este bine cunoscută scrierea părintelui Dimian. Dintr'însa au apărut în această foie un-spre-dece capitoli. Va să dică, cu totul și tot noue le vor fi următoarele părți: Cap. XII (pregătirea de ernat); cap. XIII (ernatul); cap. XIV (mierea); cap. XV (cleiul albinelor); cap. XVI (calendarul stuparului pentru cele două-spre-dece luni ale anului), și în fine cuvântul de încheiere, pe care autorul îl adresază către cetitorii cărții sale. Atragem încă odată atențiunea cetitorilor noștri asupra acestei folositoare scrieri, care cuprinde învățăturile de lipsă asupra unui ram al economiei așa de însemnat și totodată așa de interesant, ca albinăritul. Pe lângă alte însușiri favorabile, cartea părintelui Dimian are și pe aceea de a fi scrisă într'un stil ușor de înțeles pentru orî și care cărturar român.

2. **Istoria Ungariei în legătură cu istoria universală pentru școlile populare**, de *Silvestru Moldovan*, profesor. Brașov, editura lui H. Zoidner, 1887. O cărticică în 8° mic, cu 66 pagine. Prețul 26 cr. — Ca să putem vedea, cum a fost punctul de mîncare al d-lui S. Moldovan la alcătuirea acestui manual, reproducem următoarele rînduri, ce se află în fruntea cărticicii, despre care e vorba:

„Planul ministerial pentru școlile populare definesce pe scurt scopul învățămîntului istoric în școlile populare astfel: Învățătorul să nizuiască a desvolta și a propaga în spiritul băieților încrederea în providența dumnezească și recunoștința față de ea, apoi iubirea adevărului și a virtuții, și desprețuirea și încunjurarea păcatului; mai departe să deștepte în el iubirea înhăcărata pentru patrie și națiune, și cinstire și supunere față de legi. — În modul acesta învățămîntul istoric, pe lângă aceea, că desvîlță mintea și inteligența băieților, le nobilitază inimă și propagă simțul moral în cele mai largi cercuri. Conform acestui scop al învățămîntului istoric am întocmit cărticica de față. Critica imi va spune, că ceea-ce am făcut, bine am făcut orî rău; în orî-ce cas nizuința mea a fost să dau băieților o carte bună și folositoare. — Pentru învățătorii mai observ, că atât planul ministerial, cât și normativul arhidiècesan pretind, ca istoria să se predeie ca obiect de sine stătător în anul al V-lea și al VI-lea. Prin urmare cărticica este făcută pentru acești doi ani, și anume învățătorii au să predeie în anul al V-lea biografiile (său o parte din ele) care sînt tôte de sine stătătoare și rotunđite, și sînt tipărite cu tipar mai mare, ér în anul al VI-lea vor preda istoria în șir cronologic, repetînd, să înțelege, biografiile, ce le-au parcurs în anul al V-lea.“

Așadară *metodul*, pe care l'a avut în vedere d-l S. Moldovan la compunerea manualului său de istorie, singurul metod potrivit

pentru propunerea istoriei în școlile primare, este *cel biografic*. Copilului, care încă nu este în stare a înțelege complicațiunile interne ale deosebitelor evenimente, i se înfățișează figurile cele mari, istorice din deosebite timpuri, ca astfel pe de o parte să aibă nise puncte de purcedere, împrejurul cărora să poată grupa diferitele evenimente, érá pe de altă parte prin înfățișarea vieții bărbaților celor mari ai timpurilor trecute să i se înlesnască fixarea unei linii de conduită pentru viața sa ulterioară, să i se ajute la formarea caracterului și să se desvólte într'ensul sentimentul de patriotism. — Să vedem acum, cum i-a succes d-lui S. Moldovan tractarea materialului istoric pentru școala primară după metoda în cestiune, să vedem, decât d'nsul a fost destul de dibaciú la alegerea momentelor de căpetenie din imensul material, ce-i sta la dispozițiune? Înainte însă de a cita deosebitele biografii, pe care d-l Moldovan le-a schițat*) în manualul său, și împrejurul cărora a grupat evenimentele istorice, trebuie să amintesc, că greutatea alcătuirii unui asemenea manual constă tocmai în alegerea biografíilor, în alegerea acelor personaje istorice, a căror viață să poată servi ca învățătură copíilor. Din *istoria universală* cărticica d lui Moldovan cuprinde următoarele biografii: Cir, Licurg, Solon, Leonida, Aleksandru cel Mare, Marcu Atiliu Regul, Luciu Domițiu Nero, Marcu Ulpiu Traian, Atila, Carol cel Mare, Gottfried de Bouillon, Rudolf de Habsburg, infantele Henric Corăbierul, Cristofor Columb, Frideric cel Mare și Napoleon Bonaparte; érá din *istoria patriei*: Árpád, Stefan cel Sfânt, Géza II. Béla IV, Ludovic cel Mare, Ión Corvin Huniade, Mateiu Corvin, Ludovic II, Nicolae Zrinyi, Sigismund Bátori, Gahriil Bethlen, Sava Brancovief. Petru Szapáry, Maria Teresia, Iosif II, Stefan Széchenyi și Andreiu baron de Șaguna. După cum vedem, mai toate timpurile sânt reprezentate în aceste biografii, atât în ceea-ce privește istoria universală, cât și în ceea-ce privește istoria patriei. Póte va întreba cine-va, cum de un Themistocle, un Aristide, un Pericle, un Pelopida, un Epaminonda din istoria Grecilor; un Horățiu Cocle, un Muciu Scevola, un Camil, un Manliu, un Fabriciú, un Duiliu ș. a. din istoria Romanilor; un Teodoric, un Alfred (din Anglia), un papá ca Grigoriu VII, un Wilhelm Tell, un Ión Huss, din istoria medie; un Wallenstein, un Cromwell, un Washington, un Franklin din istoria nouă, nu sânt nici măcar pomeniți în manualul, despre care e vorba. Răspunsul e, că într'un asemenea manual nu se póte tracta, după cum am pomenit și mai sus, întrégă istoria, ci numai momente din istorie, căci pentru un curs complet din istorie nu aflăm în școlile populare nici timpul de lipsă, nici înțelegerea de lipsă (înțelegem din partea învățăceilor). — Ceea-ce s'ar puté numi un defect al manualului despre care e vorba, este, că afară de Maria Teresia (care representă mai mult un caracter bărbătesc, decât femeesc) nu se află nici o biografie, în care să se aréte *rolul femeii*

*) D'icem anume «schițat.» pentru-că o tractare completă într'un manual menit pentru școala poporală este cu neputință.

în societatea omenescă și principalele virtuți ale unei femei, și această lucrare va fi cu atât mai simțită, căci cartea d-lui S. Moldovan de bună seamă se va folosi și în școlile de fetițe, unde este neapărat de lipsă să se audă numele și să se vorbească despre faptele unei Penelope, unei Cloelii, unei Corneliu, unei Iona d'Arc etc. Aicea învățătorul trebuie să-și ajute singur, adăugând ici-colea, ce i se va părea de lipsă, ceea-ce de altfel trebuie să facă la fiecare studiu, până când d-l Moldovan la o nouă edițiune a cărțicelei sale va delătura această lacună.*) — În ceea ce privește *esacritutea datelor istorice* trebuie să observ, că autorul manualului în chestiune în două-trei locuri, voină a fi mai scurt, se abate în câțva dela adevărul istoric, ceea-ce cine-va ar pute să o socotescă de o greșelă. Așa d. e. la pag. 41 se dice: „Corăbierul Magellhaen trecu pe la sudul Americii în oceanul pacific și sosi în India,” pe când este cunoscut, că Magellan a fost rănit și a murit pe insulele philipine. De asemenea la pag. 61 se dice: „Absolutismul a ținut până în anul 1866, până după războiul, ce l'a avut împărăția austriacă cu Prusia și cu Italia, și în care ea a suferit pierdere,” pe când în adevăr absolutismul s'a delăturat prin diploma din Octombrie 1860. Tot astfel nu este exact, s'en cel puțin nu este lămurit pasajul dela pag. 28: „Fiind la Făgăraș poporațiunea numărăasă, un principe Basarab cu numele Radu-Negru trecu munții dincolo de Olt și întevăia, în anul 1210, principatul Muntenia” — *Stilul* întrebuințat în manualul d-lui Moldovan este potrivit gradului de pricepere al școlărilor, pentru cari este destinat acest manual. Cu toate acestea se găsesc unele expresiuni scăpate din condei, care nu le credem corecte, și care am dori să fie îndreptate. Așa d. e. la pag. 19 se dice: „Căi 7 căpetenii;” la pag. 15 „Se boteză și el pe legea creștinească,” la pag. 22 „Le legă la inimă, ca să păstreze religia creștină.” De asemenea ar trebui modificate propozițiunile: „Acum se nascu și fomete prin țară și omenii, cari n'au fost uciși de Tătari, muriră de fome” (pag. 26, din cauza înțelesului); „Spaniolii după mărtea lui Columb au descoperit întreg uscatul Americii și au supus-o parța cea mai mare” (pag. 41, din cauza forme); „Zrinyi cădu lovit de donă glonțe și de o săgăță și tot asemenea cădură și oștenii lui” (pag. 45, din cauza înțelesului), și „Maria Teresia îndată ce se sui pe tronul părintesc, se seculară în contra ei șapte domnitori” (pag. 52 din cauza forme). În sfârșit la o a doua edițiune ar trebui îndreptate unele greșeli de tipar, ca d. e. la pag. 52 Gheorghe Rákoczy II în loc de Francisc Rákoczy II, la pag. 39 Soliman II, în loc de Soliman I etc. — Defectele acestea mică însă nu ne împedă a numi cartea d-lui Moldovan o carte reușită și a o recomanda cu totă căldura fraților învățători. Dacă ne-am permis a face observările de mai sus le-am făcut numai pentru-că am vădu înaintea noastră o carte bună, căci cu o carte rea nu ne dăm nici pe departe ostenela, ce ne-am simțit datorii să ne-o dăm cu cartea d-lui S. Moldovan

*) Peste tot învățătorul nu trebuie să se țină numai de manual, ci este dator să consulte toate izvoarele, ce-l stau la dispozițiune, ca astfel să facă prelegerea sa cât se poate mai cu viață.

3. George Lazar, revistă pentru educațiune și instrucțiune. Esc odată pe lună. Comitetul de redacțiune: S. M. Ibrăileș prim redactor, G. Constantinescu R., Ch. Ghibănescu, Gavr. Onișor, V. G. Diaconescu I., Apostolescu. Bărlad, tipografia asociațiunei „Unirea.” Abonamentul pe un an 8 lei, pentru elevii școlilor normale 4 lei, pentru Austro Ungaria 3 fl. — Scopul acestei reviste, din care primul număr a eșit în 15 Aprilie a. c., este de a răspândi cunoștințele pedagogice între membrii corpului didactic din România și a pune în legătură pe acești membri unii cu alții. „Materiile didactice,” dăce un pasagiū din articolul introducător, „metodele de predare ale diverselor obiecte de învățământ, reformele ce se fac în alte state pe terenul școlii, cu un cuvânt tot ceea-ce priveșce instrucțiunea, va ocupa primul loc.... Articolele de educațiune fiind preferite, vom lăsa în același timp loc liber și chestiunilor de curată știință și literatură. Dar școala fiind obiectul principal asupra căruia vom insista, am creșut, că nu e titlu mai potrivit de dat acestei reviste, decât „George Lazar”. — Cuprinsul N-rului 1 este: Cătră cetitori (Redacțiunea); Necesitatea înființării unei școli secundare de fete în Bărlad, de Gh. Ghibănescu; Țeranul și boerul român față cu politica rusescă în secl. XVIII. de G. Constantinescu R.; Metoda și învățământul intuitiv, de E. Apostolescu; Buletin pedagogic; Bibliografie. — Dorim revistei bărlădene, al cărei scop în partea cea mai mare este identic cu al nostru, cel mai deplin succes!

4 Catalog de cărți române și musică al librăriei *Nicolae I. Ciurcu* din Brașov. Brașov, tipografia Alexi. — Catalogul acesta de 48 pag. tipărite cu litere mici cuprinde partea cea mai mare din cărțile românești mai de valoare din ultimele două decenii. Nu ne îndoiim, că iubitorii de literatură națională se vor folosi de densul cât se poate de des, cu atât mai vârtos, că firma N. I. Ciurcu, deși încă tânăra, s'a arătat ca una din cele mai solide firme românești, în ceea-ce priveșce comerțul de cărți. B.

Diverse.

Ovațiune în onora d-lui George Barițiu. Duminica trecută (26 Aprilie v.) cu prilejul conferenței electorale române din Sibiu, s'a făcut o frumoasă ovațiune bătrânului și meritatului publicist George Barițiu, care a implinit 50 ani, de când a pășit mai întâiu pe terenul activității publice. Să întocmii un bauchet, la care luară parte peste 130 persoane. Înainte de începerea bauchetului se predară venerabilului iubilar prin d-l dr. Vasile Lucaciū, preot în Sisesci, un album de subscrierii, o pînă de aur, dăruită de daamele române din Buda-Pesta, și un libel cu suma de 2400 fl., cu cari să se înlesnescă la publicarea scrierilor sale încă netipărite. Iubilarul răspunse emoționat print-o frumoasă vorbire, în care promise, că va publica scrierile sale, cu condițiune însă, că să nu mai aibă de-a face de loc cu politica militantă.

Limba latină în școlile reale. Ministrul de culte și instrucțiune prevede prin hârtia sa de sub Nr. 8296 din anul curent propunerea limbii latine în școlile reale de stat pentru-ca absolvenții școlilor reale să poată și ei cerceta cursuri universitare. Cursul pentru învățarea limbii latine va dura patru ani, având a se propune în anul I. în câte 4 ore, în ceialalți 3 ani în câte 3 ore pe săptămână. La capătul fie-cărui-a un școlar are a se depune examen. Profesorii extraordinari (insă cualificați) pentru limba latină au un salariu anual de 800 fl. în provincie, érá în capitală de 900 fl. Propunerea limbii latine se va începe cu șovia, Timișanul școlar viitor în școlile reale din Pesta, Pojun, Seghedin, Cășóra, Arad, Cinci-biserici, Sopron și Oradia-mare.

Învățământul primar în România. Ministerul instrucțiunii publice din *România* a început tipărirea *statisticii învățământului primar* pe anul 1885—86, la care au lucrat d-nii inspectorii Mihăilescu și Palade. Astăzi scim, dice unul din principalele jurnale bucureștene, că în țară sânt 2669 de școli primare rurale (210 de băieți, 203 de fete și 2256 mixte), dintre cari 2095 sânt întreținute de stat (1168 de gradul I și 927 de gradul II), ér' 574 sânt întreținute de comune și judeșe. Județele cele mai bogate în școle sânt: Ilfovul (155), Doljiul (150), Ialomița (124), Teleormanul (122), Argeșul (121), Vlașca (110) și Gorjiul (109), Județele cele mai sêrace sânt: Vasluiul (48), Romanul (49), Dorohoiul (50), Putna (52), Fălciul (55), Tulcea (58) și Suceva (59). — După studiile făcute, *învățătorii rurali din România* se grupéză astfel: 1289 absolvenți normalisți; 432 absolvenți de seminar cu 4 clase; 142 absolvenți de clasele primare; 127 cu câte-va clase normale; 89 absolvenți de gimnasiu; 75 cu mai mult de 4 clase seminariale; 63 cu câte-va clase gimnasiale; 38 cu câte-va clase seminariale; 33 cu mai mult de 4 clase liceale; 24 n'au prezentat certificatele. — Învățătoarele se grupéză astfel: 135 cu școlă primară; 91 cu câte-va clase secundare; 85 absolvente de școle centrale; 51 absolvente ale Asilului Elena-Dómna; 28 absolvente de școle profesionale; 7 cu câte-va clase centrale; 4 n'au prezentat certificatele.

Școlile chinezesci. În „istoria pedagogiei în biografi” de R. Niedergesäss aflăm următorea notiță despre modul, cum sânt întocmite școlile chinezesci: Întocmirea școlilor chinezesci este fórte simplă. Învățătorul primesece o masă și un scaun pentru sine, și fiecare școlar este dator n'și aduce masa sa și scaunul său. Cărțile și le procură fiecare pentru sine, de asemenea hârtia, tușul și penelul pentru scris — Primirea în școlă este împreunată cu o ceremonie serbătoreșcă. Anume, în fiecare școlă se află un mic altar consacrat lui Confucius și lui Vunciongya, carele este ținut de deul sciințelor. La acest altar aduce mai întâiu învățătorul jertfa și se rógă pentru sprijinul acestor persoane sfinte, ca sub ocrotirea lor școlă să înainteze și să iasă dintr'ênsa ómeni renumiți. După aceea își arată venerațiunea lor școlariș, ardând tămâie și făcând metăniș înaintea altarului, prin ceea-ce cred éi că-și pot câștiga protecțiunea deităților adorate. Cu prilejul acesta co-

piilor li sã se dã nume nouã. Numele de pânã acuma, „numele de lapte,” nu sã mai întrebuintãzã, și copilul începe a fi numit cu numele de școlã. Asemenea schimbãri de nume sã întẽmplã la tinerii Chinezi de mai de multe ori, d. e. când obțin cel dintâi grad, când sã cãsãtoresc, etc. De câte ori vin copiii la școlã, sã iubeascã cãtrã altar și cãtrã învățãtor, și apoi sã așezã la locurile lor. — Învãțãtorul nu are numai a învăța, ci și a creșee pe școlarii sãi. El trebuie sã-i învețe a sã purta bine, sã le facã cunoscute regulile huncii cuvinte și ale complesanței. . . . Metoda, dupã care sã învațã *celirea*, este urmãtoarea: Învãțãtorul deschide cartea, și nici una, nici douã, începe sã cetescã. Școlarii, cari toți au cãrțile înaintea lor dic dupã învățãtor cuvẽnt de cuvẽnt, uitându-se cu bãgare de sãmã în carte, și urmãrind cuvintele cu degetul arãtãtor. Dupã-ce sã cetesce un rënd, sã repetẽzã de atãtea-ori pânã când școlarul a bãgat de sãmã, cum sã rostescce fiecare semn, și pãte ceti rëndul fãrã ajutorul învățãtorului. Ce sã cetit, sã învața acuma de rost. Fiecare rostescce cu glas mare cuvintele cetite de atãtea ori, pânã când le scie cum sã cade. Când este gata, sã duce la învățãtor, pune cartea pe masa acestuia, sã întãrce cu spatetele spre el, și și spune lecțiunea. Dupã aceea învățãtorul cotesce rëndul urmãtor și urmẽzã așa mai departe, pânã când școlarii învațã de-a rostul întrãgã cartea. — Afãrã de cetit sã mai învațã în școlile elementare numai și numai *scrisul*. Școlarii primesc dela învățãtor modele, la început numai cu semnele cele mai simple, pânã când inectul cu inectul sã deprind a face și altele mai complicate. Modelele acestea sã pun sub hãrtia, pe care școlarul are a desemna în tocmai cu penelul semnele, ce sã vãd dedesupt. Semnele acestea sã vãd fãrte bine, de ore-ce sãnt fãcute cu tuș fãrte negru, și hãrtia este de tot subțire și transparentã. Esercitiul acesta sã urmẽzã pânã atunci, pânã când școlarul a câștigat ore-care desteritate, nã, cã de nici înainte pãte serie cu mâna liberã.

B.

Posta Redacțiunei.

D-lui T. P. Rãșinari. Ne vom permite a Vã rãspunde în epistolã particularã.

D-lui I. F. Alba-Iulia. Cereica D-Vostre s'a predat administrațiunei acestel fol.

D-lui Gh. J. Bãrlad. Pentru D Vostã sã concede în mod escepțional.

Bibl. Soc. p. cultura și lit. rom. în Bucovina. Numerul ceruți s'aã trimis.

Domniã, cari uã binecãit a oprã primã doi numerã, considerãndu-se cu abonați, sãnt rugãți a trimite prețul abonamentului. — Totuãtã restanțierã din anul trecut sãnt rugãți a sã achita cãt mai în grabã de datoria, ce a uã fuțã de noi.

Administrațiunea.

Proprietarã: Reuniunea Învãțãtorilor rom. gr. or. din Districtul al X. Brașov.
Tipografia Alexi, Brașov